

Erdély, az ezeréves magyar múlt földje

(A Délmagyarország munkatársától) Alig van ma Európában többet emlegetett terület, mint a mi dédelgetett, mindnyájunk által szívünkbe zárt Erdélyünk. A huszonkét éve tartó idegen megszállás — mulóperg a történelem nagy távlatában — mit sem változtat azon, hogy Erdély ezer év óta magyar föld és szerves része a Kárpátok hegylánzából körülölelt tökéletes földrajzi egységnek, az örök Magyarországának.

MEKKORA ERDÉLY?

Eppen azért, Erdély története szorosan összeforrt Magyarország történetével és még a százötvenéves erdélyi fejedelemség legfényesebb napjaiban sem tudott elszakadni Szent István koronájától, időnkint változtak Erdélyhatárai. Az erdélyi fejedelmek egyúttal magyar szabadságharcosok is voltak, hol a törökökkel, hol az osztrák császárral vették fel a harcot és Erdély területe aszerint nőtt vagy kisebbedett, milyen sikeresek voltak a hadjárataik. Magyarország és Erdély természetes választóvonalának azonban a Királyhágót kell tekintenünk. A trianoni békeparancs még sem állott meg a Királyhágónál és Erdélyen kívül Kelet-Magyarország jókora részét elszakította Biharral, Arad- és Szatmármegyével, a dúsföldű Bánáttal, Máramarossal együtt. Összesen közel százháromezer négyzetkilométer terület került így idegen uralom alá.

KÉTMILLIÓ SZINMAGYAR

Erdélyben és a többi elvett területen legkevesebb kétmillió magyar él. A főfoglaláskor persze kevesebb volt az erdélyi magyarok száma, de a magyaron kívül csak elszórt kisebb népcsoportok húzódtak meg itt-ott a hegyekben és merészkedtek be lassanként a termékeny völgyekbe. A magyar királyok Nagyszében és Brassó vidékére szászokat telepítettek, a Bánáth és Szatmár megyébe pedig svábokat. Ez utóbbiak később teljesen elmagyarosodtak. A szászok és svábok körülbelül négyszázezen lehetnek és meg kell adni, hogy Erdély kultúrális fejlesztése terén érdemeik vannak.

A harmadik erdélyi nép a román, vagy ahogy eredetileg nevezték, az oláh, a tizenkettedik században jött fel a Balkánról a szabad Erdélybe, ahol a pusztító háború következtében elnéptelenedett vidékeken letelepedett és mind nyugatabbra szivárgott. A magyarokkal és szászokkal szemben még midig kisebbségben vannak.

Az erdélyi magyarok a nagy magyar családnak fajilag is legtisztább gyermekei. Fájdalmas valóság, hogy az úgyszólván folyamatosan pusztító háborúk dúlása elsősorban a magyarokra szakadt, mert hiszen a hadviselés mondhatni magyar kiváltság volt és ennek lehet tulajdonítani, hogy a magyarság természetes szaporodása, nem áll arányban eredeti térfoglalásával és lélekszámával. Ha török és tatár, azután meg a császári zsoldosok nem pusztítják végig annyiszor Erdélyt, legalább négy-öt millió volna az erdélyi magyarok száma.

A SZÉKELYFÖLD

Hatszáz ezer székely-magyar él Erdélyben összefüggő területen. Három megyében: Háromszékben, Csíksban és Udvarhelyen százszázalékosan magyar a lakosság, a negyedik Maros-Torda hetvennyolc százaléka szintén magyar, de a székely nyulványok érintik Brassó és Torda-Aranyos megyét is. Nagyobb magyar települések vannak még a Kolozsvármegyei Kalotaszegen, Biharban, Szatmár megyében, de nincs egyetlen megyéje Erdélynek, ahol a magyar önkormányzatot kisebb-nagyobb számban meg ne találhánk. A városok magyarságát pedig még az idegen uralom sem vitatja, ámbár húsz év alatt mindent elkövetett, hogy a magyar jellegzetes rendszeres beköltöztetésekkel eltüntesse. Ez a mai napig sem sikerült, mert ha szaporodott is az idegennyelvű beköltöztetettek száma, igazán otthon csak a magya-

rok vannak Kolozsvár, Nagyvárad, Temesvár, Arad, Szatmár, Nagykároly, Nagyenyed ősi falai között.

ERDÉLY GAZDAGSÁGA

Nemhiába folyt annyi vér hosszú évszázadokon Erdélyért, a földkerekség egyik legértékesebb, legszebb kincsé. Az áldásthozó, dúsantermő völgyeket mindenütt folyók szelik át, a legnagyobb közülük a Maros és a Szamos. A mezőség kitűnő búzát ad, a Barcaság hasznosított, belterjes gazdálkodásra ad módot. Híres az erdélyi gyümölcs. A Szolnok-dobokai és nagybányavidéki almát békében szívesen vásárolták a külföldi kereskedők is. Az enyvedvidéki és lekencei borok vetélkednek Tokaj termésével. A föld mélyében hatalmas vastelepek, gazdag kőszénerek, más, százfélé ásványanyag rejtőzik. Zalatna, Abrudbánya és Nagybánya aranyat kínál. A földgáz az iparosodás hallatlan fejlődésével kecséget észszerű gazdálkodás mellett, az erdőrengetegek — hiszen Erdély a nevét is innen kapta — egész Magyarországot el tudják látni tűzifával és épületanyaggal. Nincs izesebb és egészségesebb az erdélyi sónál. A Székelyföld az ásványvizek hazája. A borszéki vizet még a tengeren túl is ismerik és szeretik. Csodálatosan szép fürdők fogadják be nyaranként a gyógyulást kereső betegek és üdülésre áhítozók tízezreit. Az őstermészet pedig sehol anynyi szépséget nem ajándékoz fiainak, mint Erdélyben. Ki nem hallott a Gyilkos-tóról, a megmérhetetlen mélységű tengerszemekről, a Szent Anna tóról? A Királyhágó égbenyúló sziklafalai mindenkit imára buzdítanak.

Erdély minden talpalatnyi földje a magyar múlttól beszél, nem csoda, ha hangosabban dobban a szívünk, amikor Erdély nevét kiejtjük. És büszkéek vagyunk arra is, hogy Erdély történelmét és értékeit most már nemcsak mi magyarok ismerjük, hanem az egész világ tisztában van vele, mit jelent a magyarságnak Erdély és mit nyer vele Európa, ha újra bekapcsolódik a nyugati vérkeringésébe.

Benzin helyett vizet adott el egy furlangos szélhámos

Budapestről jelentik: Furlangos módon csapta be egy szélhámos Reismann Ferenc soroksári lakost. Reismannal megjelent egy matrózsapkás férfi, aki a „Sirály” nevű hajó főgépezésének mondta magát és benzinpótlót kínált eladásra. Azt mondta, hogy mintegy 20.000 liter pótbenzin felett rendelkezik. Az üzletet megkötötték, Reismann 12.000 liter „benzint” meg is vásárolt és egy üres telken átvette ezt. Előlegképpen 300 pengőt adott át a „főgépezésnek”, majd amikor a lekötött mennyiség is köcsijára került, 5400 pengőt fizetett ki a férfinak. Amikor bizaért az „árúval”, vette csak észre, hogy beszárták, a tartályokban víz van. A rendőrségre ment, ahol följelentést tett. A detektívek hamarosan lefűlleték a szélhámost; Benzenuti Carlo 25 éves magántisztviselő, budapesti születésű olasz állampolgár. Benzenuti a főkapitányságon elmondta, hogy hónapok óta állás nélkül van. A szélhámosra az adott neki ötletet, hogy meg akarta gyűjtani öngyújtóját. Az öngyújtóban nem volt benzin, ezért vízzel megtöltötte és ekkor látta, hogy az a kis benzin, ami még az öngyújtóban volt, a víz fölé került. Szerzett néhány liter benzint, a Teleki-téren vásárolt egy hajóssapkát és ezekkel a kellékekkel felszerelve kötötte meg az „üzletet” Reismannal. A tartályokba Duna-vizet öntött, azt a néhány liter benzint, amit vásárolt, az első tartályokban helyezte el, így tudta az első pillanatban félrevezetni Reismann. Benzenutit kihallgatása után letartóztatták és át-kísérték az ügyészség fogházába.

Eltemették Hegedüs Antal árvaszéki elnököt

(A Délmagyarország munkatársától) Pénteken délután temetésre kondultak meg a rókusai templom harangjai. Délután 5 órakor a közközház halottasházából óriási részvét mellett kísérték utolsó útjára Hegedüs Antal árvaszéki elnököt. A temetési gyászszertartás előtt már egy félórával hatalmas gyászoló közönség gyűlt össze a közközház halottasházának kertjében. Öt óra előtt néhány perccel érkezett meg a ravatalozóterembe Tóth Béla dr. polgármesterhelyettes, Szabó Géza dr. tanácsnokkal az élen az egész tanácsnoki kar, jelen volt Korpássy Elemér dr. helyettes árvaszéki elnök, az árvaszék valamennyi tisztviselője, képviseltette magát a katonai ügyosztály, ott volt Csonka Miklós dr. városi főügyész, Szekerke Lajos dr. tb. főügyész, Dékány Sándor számvevőszéki főtanácsos, küldöttségileg jelentek meg a tűzoltók is Horváth István tűzoltóparancsnokkal az élen, sokan mások a városi és állami hivatalok vezetői.

Öt órakor kondultak meg a rókusai templom harangjai és ekkor lépett be a halottasház kertjébe Kardoss Lajos királyhalmi plébános nagy papi segédlettel. Ezután a lezárt koporsót a halottasházból a kertbe hozták. A koporsón két hatalmas koszorú feküdt. Az egyik ez elhalt árvaszéki elnök özvegyének, a másik a városnak koszorúja. A koporsó fejénél két hatalmas kandeláber égett. A koporsó mellett a Rókusi Gazdakör tagjai égő gyertyával állottak. Hegedüs Antal a kör díszelnöke volt, míg a koporsó jobb oldalán a városi tisztviselők és küldöttségek tagjai foglaltak helyet, addig a baloldalon a gyászoló család állott. Nem sokkal később, hogy a koporsót a kertben felravatalozták, kezdetét vette a gyászszertartás. A város nevében Tóth Béla dr. polgármesterhelyettes búcsúztatta az elhunytat:

— Mélyen megrendülve állunk kihűlt tested szűk koporsója előtt — mondotta —, amelyet földi hatalom nem nyithat ki többé és sebzett érzésünk fájdalomával azt kérdezzük, miért történt ez így, miért volt az, hogy Te csak a munka, a kötelességtelenség, hogy Te csak a munka, a kötelességtelenséget izzadva és nem érthetél el a nyugalomnak, a pihenésnek hosszú, síma, a gondos család körében igaz örömeiket adó útjaira. Három évtizedet töltött el Hegedüs Antal a közszolgálat terén. Azok közé a kevesek közé tartozott, akik mindig csak önmagukra, saját tudásukra támaszkodtak. A legnehezebb időkben is tántoríthatatlannul állott őrhelyén, ahová a köz megbecsülése állította. A szenvedéseket hősiességgel tűrte, sohasem panaszkodott és ilyen türelemmel akarta átszenvedni betegségét is.

— Térj nyugovóra szeretett és nagyra-becsült barátunk: Hegedüs Antal! Egy becsülettel betöltött élet és hivatás megnyugtató magasztos érzésével!

A polgármesterhelyettes búcsúztatója után Nagy Ferenc kormánytanácsos a Rókusi Mezőgazdák Egyesülete nevében, amelynek Hegedüs Antal díszelnöke volt, mondott utolsó istenhozzádot.

A beszédek után a hatalmas tölgyskoporsót a gyászkocsira helyezték, majd a halottasmenet a Kossuth Lajos sugárúton, a Nagykörúton és Kálvária-úton keresztül megindult a belvárosi temető felé. Elöl díszsisakos lovasrendőrök haladtak, majd a koszorúkkal megpakolt koporsót vivő köcsi következett. A halottasköcsi után haladtak a gyászoló család tagjai, a városi tisztviselők, majd a különböző küldöttségek tagjai.

A halottasmenet 6 óra után érkezett ki a belvárosi temetőbe, ahol Kardoss Lajos plébános beszentelte a koporsót.

Havi 80 fillérért mindennap cserélhet könyvet a Délmagyarország Kölcsonkönyvtárában